

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:	Felélős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket
Egész évre 5 frt — kr.	Dr. Prok Gyula.	Sztempák Jenő.	elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyháza, iskola-utca 13-ik szám.
Fél évre 2 frt 50 kr.			Egyes szám ára 10 krajczár.
Negyed évre 1 frt 25 kr.	Kiadó-tulajdonosok:	a szerkesztők.	

A vármegye veszedelme.

I.

Szinte észrevétlenül, a közzvélemény érdeklődését nélkülözve, egy vasut építési terv vár már az igen közeli jövőben megvalósításra vármegyénkben. Egy gazdasági tekintetekben egységes vidék kereskedelmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását czélozza e vasut, amely — úgy tudjuk, a vármegyének mint jogi személynek, inkább ellenszenvével, mint pártfogásával dicsekedhetik.

Általánosabb nézőpontból szemlélve a tényt, egyszerűen közömbösnek kell tartanunk valamely vasut vonal irányát, összeköttetését, s egy meghatározott helyre gyakorlódó forgalmi hatását. Fő az, hogy az érdekkörbe bevont vidék gazdasági és kereskedelmi igényei láttassanak el, s hogy a vasut a befektetett tőke kamatait behozza. Van azonban egy kerületi, helyesebben geográfiai helyhatósági érdek, amelyre nézve éppen nem közömbös a vasutnak sem irányja, sem az az előrelátható hatása, amely bizonyos kereskedelmi gócpont felé tereli az illető vidék forgalmi és gazdasági életét.

Egy futó pillantás Szabolcsvármegye vasuti térképére elegendő, hogy

a szóban forgó új vasut építésének irányát bárki is megjelölhesse. A nagy-kállói járás az, amely a legszegényebben van ellátva a viczinális természetű vasutak áldásaival. Pedig terjedelmére ép úgy, mint lakosainak számára és a fölös termények mennyiségére nézve nem áll utolsó helyen Szabolcsvármegye járásai között.

E rövid tájékoztatás után mindenki csak természetesnek találná, ha az elég népes és eléggé produktive termelő vidék tervezett vasutja a vármegye székvárosával közvetitene élénkebb összeköttetést, ama helyhatósági érdek alatt, amely az egymásra utaltság, a kölcsönösség élveiből fejlődik ki.

Hát ez a természetes feltevés a megvalósítás előtt álló tényekkel teljesen ellentétben van! A nagy-kállói járás vasutja nem Nyiregyházával, de Debreczennel akar forgalmi érintkezésbe lépni.

E lapok hasábjain is kifejezés adatott annak a panasznak, hogy Szabolcsvármegye déli része Ujfehértó — Nyirbátor és Búd-Szt-Mihálytól kezdődőleg annyira elszakadt az anya-vármegyétől, úgy, hogy a hivatali érintkezésem kívül más találkozó pont nem is létezik a két tényező

között. Csak egyszerűen utalunk a vármegye érdekcserbulására, szellemi és gazdasági tekintetekben egyaránt, amely testének egy jelentékeny része elszakadásából származott. De eddig legalább élt a remény, hogy okos közigazgatási és forgalmi politikával az elveszett rész visszahódítható lesz. Ott állott intő példa gyanánt Hajdu-Dorogh, Nánás, B.-Szent-Mihály stb. fontos forgalmi gócz pontok, a melyek Debreczennel lépvén vasuti összeköttetésbe, a hajdan felette élénk érintkezést Nyiregyházával teljesen feladták. E tényből a hivatalos vármegye levonta utólag — sőt későn a tanulságot s a Tisza-polgár — nyiregyházi vasutnak erős megsegítésével voltaképpen a visszahódításra tett . . . immár bizonyos, hogy eredménytelen kísérletet.

Hasonló esélyek előtt áll Szabolcsvármegye a nagy-kállói járást illetőleg is. Ma ez a járás csak félig-meddig gravitál Nyiregyháza felé. Szabolcsvármegyét csak hivatalosan tekintik vármegyéjének, ellenben kereskedelmét és gazdasági forgalmát kiválóan Debreczen felé irányítja, úgy hogy — mondjuk — a közvetítési haszontól a vármegye lakossága teljesen elesik.

A „NYIREGYHÁZA” TARCZÁJA.

Jó így.

Irtta: Páfrány.

Már ép kiindultam a teremből, a mikor utánam szólt a quaeator:

— Bartos úr!

Visszafordultam.

— Ma felfogja önt keresni egy jó barátom. A fia megbukott a negyedik gimnáziumban. Tanitót keres mellé a szünidőre. Tőlem kért tanácsot. Én önt ajánlottam. — Fogadja el, ha még rendelkezik idejével.

— Elfogadom, örömmel elfogadom. — Egyszerre melegem lett a nagy boldogságtól. Már napok óta kerestem állást a szünidőre és mindig hiába. A pénzem fogytán volt. Annak pedig még a gondolatától is fáztam, hogy valamelyik orrát fintorgató rokonomhoz menjek. — Már inkább irnokoskodtam volna valahol. Nem szeretem a vendég-kenyeret.

Másnap csakugyan felkeresett egy nagyon elegáns, magas úri ember. Már kopaszodott. Bóditó illatözön kavarta fel kis szobám levegőjét. Megjelenéséből kitetszett a könnyen élő swell felületessége.

Nagyon szerethette a fiát, hogy maga járt el az ügyében.

— Urrám! — kezdte a szót, miután bemutatatta magát. — Á fiának segítőre volna szüksége, hogy a bizonyítványán esett ránként kiköszörülhesse.

Mig beszélte, ajkait különösen rángatta. Műfogai zsenirozták. Aztán rám nézett monokliján keresztül, válaszomat várta.

Eldaráltam néhány frázist, a melyek magva az volt, hogy szivesen tanítom a fiát és reményem, hogy sikert érek el vele.

Látogatóm idegesen nevetett. Aztán minden átmenet nélkül a lovaról kezdett beszélni, dicsérte Sehajdánt, a remek dögöt és keményen szidott angollal kevert, francia istálló nyelven valami gaz Willit, a ki tönkre teszi a lovait, a kit agyon fog korbácsolni.

Velem nem törődött, magának beszélt. Majd hirtelen felkapta czilinderét, kezét nyújtott olyan formán, mintha elakart volna tolni magától, aztán elisietett.

Utra csomagoltam nem épen gazdag gardróbamot s a délutáni vonattal kimentem Rezesfalura.

Az állomáson csinos zandlauffer várt rám, két agár vékony fekete csikóval. Megindultunk a kastély felé. A léleketem elfult, szemeim előtt összefutott minden olyan gyilkos, gyors trappban ragadták a rettenetes állatok könnyű kis kocsiakat a kemény, kavicsos uton.

Mint a prédájára csapó héjja vágtaunk a parkon át a kastély bejárata elé, a hol a kocsi ős szisszentésére egyszerre megállt a fogat, hogy majd kizuhantam, fejfel előre.

Nagy örömrőre szolgált, mikor újra a biztos földet éreztem lábaim alatt.

Az inasok vettek pártfogásukba. Pár perc múlva átöltöztem egy pazarul butoro-

zott kis szobában, melyet számomra jelöltek ki és egy komorna hívására lementem a társalgó terembe, hogy bemutassam magam a ház urnőjének és megismerjem kis tanítványomat.

A teremben félhomály ült. A nagy zöld bársony függönyök félig elfődték az ablakokat, hogy az alkonyat fogyó világossága csak mérsékelten juthatott be a nagy üvegablákon. Szemeim csak lassan szoktak hozzá a homályhoz. A terem falai aranyozott festőnokkal voltak díszítve, közben-közben egy-egy tájkép vagy csendélettel.

Még mindég szép, öregesedő asszony tartott felém.

— Ön ugy-e bár a fiam leendő nevelője. Nagyon szép, hogy eljött. Megvagyok elégedve Nikivel, hogy elküldte önt, igazán hinni is alig mertem, tudja ő olyan különös, megigér mindent, de el is felejt mindent.

Kezében tartott névjegyetem átbeützte lorgnetjén át, aztán a terem mélye felé fordulva, a honnan halk beszélgetés zsongott felénk, emelt hangon szólt a társaságnak:

— Bemutatom önöknek Bartos Jenő bölcsész urat, az Ernő leendő tanárát.

Minden elfogultság nélkül, mélyen hajtottam meg magam a hölgyek előtt és kezelt szorítottam a nevüket érthetetlen hangon elsziszegő, mormogó urakkal.

Kis idő múlva mint a fergeget, rohant elő egy lihegő kis fiu, mikor megpillantott, bátran hozzám lépett.

Az érdekelt vidék számottevő egyéniségeitől tudjuk, hogy a végleges elszakadás utolsó felvonását képező tervezett vasut csak kényszerűségből fog vezetni Debrecen felé, még pedig azon okból, mert Szabolcsvármegye hivatalos ügyvitelénél éveken át süket fülekre talált e járás közönségének minden igénye, amely a forgalmi élet könnyítése iránt támasztatott. Ellenben Debreczen nem késett érdeklődni ezen igények iránt. És mert a járás lakossága előtt fontosabb érdek volt a forgalmi élet megkönnyítése, mint a vármegye székhelyével való összeköttetés, épen azért a debreczeniek érdeklődése hálaival fogadtattott, s teljesen el lett ejtve a Szabolcsvármegye egészével való kölcsön hatás és egymásra utalása minden tekintete.

Es daczára annak, hogy a Debreczen-nyirbátori vasut terve évekkel ezelőtt ismeretes lett, hogy tehát a veszedelem, amely a vasut kiépítéséből Szabolcsvármegyét éri, régen fenyeget; ez ideig nyoma sincs a legcsekélyebb megyei akciónak, amely az érdekelt közönség és járás elhatározásának megváltoztatását célozná és e járást szorosabban kíváná az anya vármegyéhez csatolni.

Szabolcsvármegye eddig megelégedett azzal, hogy a szóban forgó vasuttal nem rokonszenvezett, s hogy anyagi segítséget nem helyezett kilátásba. Hanem ez nem jelent többet, mint hogy nem segít másnak abban, hogy viskóját felgyujtsa. De hogy egyébként tényekkel támogatva tanúsított volna e járás iránt kárde-

melt jóakaratot, az nem látszik meg sehonnán.

Igy aztán nem csoda, ha a vármegye déli része most már egészben ben át vándorol Debreczen piaczára, s majdan pansaszál Hajdu vármegye székházába.

Ugy tetszik nekünk, hogy Szabolcsvármegye ódon falait nemcsak a közigazgatás államosítása fenyegeti ledöntéssel, hanem ön-ön hanyagságunk, semmit tevésünk és fatalismussunk első sorban és nagyobb mérvben.

Közügyek.

— Szabolcsvármegye központi választmánya az országgyűlési képviselő választók 1899. évre összeírt ideiglenes névjegyzékének közszemlére való kitétele, illetve az e tárgyban elrendelt intézkedések foganatosítása czéljából Nyiregyháza, a vármegyháza kis tanácstermében az 1898. évi június hó 27-ik napján délelőtt 10 órakor ülést tart.

— Hivatali vizsgálat. Szabolcsvármegye alispánja e hó 21-én a dadai felső, 22-én pedig a nagy-kállói járás főszolgabírói hivatalát vizsgálta meg, ma pedig ugyancsak a főszolgabírói hivatal megvizsgálására a bogdányi járás székhelyén, Kemecsen időzik.

— Kórház építési bizottsági ülés. A vármegyei kórház építkezési bizottsága július hó 4-én a vármegyháza kistermében ülést tart.

— Elhalasztott közgyűlés. Nyiregyháza város képviselő-testületének a heten pénteken delutánra tervezett rendkívüli közgyűlése közbejött akadályok miatt a jövő héten kedden delután fog megtartani.

— Tanácsülés. Nyiregyháza város tanácsa e heti rendes ülését ma delután tartja meg.

— Új vasut vármegyénkben. A Nyirbátorból Debreczenig — Ny.-Bogát, Szalmad, Gelse, Mihálydi, Ny.-Adonyy közszégek érintésével tervezett vasútvonal közigazgatási bejá-

rása e hó 15., 16. és 17. napjain ment végbe. — A bejárásra a közlekedésügyi minisztérium *Képesy Árpád* min. titkár, a törvényhatóságot pedig *Zoltán István* főszolgabíró képviselte.

A mit kétszer is meg kell gondolni.

„A legelő felosztása” című multikori hírünkre vonatkozólag kaptuk a következő sorokat:

A „Nyiregyháza” 24-ik számában említés van tve arról, hogy a városi képviselő-testületi gyűlés egy 8 tagu bizottságot küldött ki oly czélból, hogy a várost körülvevő, C-a 1100 holdnyi, közlegelő terület okszerűbb kihasználása iránt javaslatot tegyen, illetve: a szántó földnek használható területet kijelölje.

Mindez azért történnék, mert az eddigi legeltetési rendszer mellett az 1100 holdnyi terület csak 1500 frtot jövedelmezett évente, holott szántó-földeknek való kiosztás mellett évi 9—10,000 frt remélhető . . .

Helyes!

A törekvés: a város jövedelmét fokozni, föltétlenül nemes és dicseretes.

Azonban a kivétel mikéntjétől fog függni, hogy vajjon az eddigi 1500 frtnyi évi jövedelem nem-e volt üdvösebb és hasznosabb a városra, mint leend a reménylett 9—10,000 forint!?

Nem akarunk praesjudikálni a kiküldött bizottság véleményének, mégis szükségesnek véljük megjegyezni, hogy ily esetekben, a midőn főleg a kis existenciák vannak érintve, az ily közlegelők „felosztása” nem csak „financiális,” hanem „erkölcsi” szempontból is mérlegeltessék.

Gondoljuk meg, hogy bár a városnak *directe* csak 1500 frt jövedelme volt eddig, de — mert sok kis embernek a közlegelőn való marha tartás által ugyszólván existenciája volt biztosítva — *indirecte* oly jövedelme volt, mely anyagilag bizonyára föl érvi 10000 frttal, *erkölcsileg pedig kiszámíthatlan!*

— Na hát lássuk, ki mer velem kiállni.

A társaságnak rendkívül tetszett az ötlet, csak úgy esengett a terem a vidám nevetéstől.

Persze senki sem vette komolyan a diffidatiót. Paula ingerülten toppantott.

— Hat senki sem mer kiállni?

— Ugyan tegye le Paula kérem azokat a vivó szereket, nem való az magának, — szólt a vőlegény.

— Azt hiszi talán, hogy nem tudok vinni? Kérdeznék meg csak az öreg mestertől aki Ernőt tanította. Na vegye fel azt a kardot, nem ütök nagyot.

A vőlegény kénytelen-kelletlen kardon kardot fogott. Előbb csak tréfának vette az egész vívást, de mikor érezte, hogy csak úgy puffog a plasztromon a vágás és hallotta a körülálló nevetést, teljes erejéből védte magát, hiába, hol a karján, hol a fején be kapott minden támadásnál a mig végre az izmos lány, ki jobban kezelte a kardot mint Artemis, egy erőteljes csapással kiütötte ellenfele kezéből a fegyvert.

Oriási kacajra fakadt a társaság.

A neki hevült vőlegény, kendőjével törülgette izzadó arcát, láttam, hogy egy pár könnyet is törült ki suttyomban szemeiből. Szegény gyenge ember, nagyon bánthatta a kudarc.

A fiatal emberek gratuláltak Paulának a ki ragyogó arccal állt közepén.

— Merészkedik meg valaki elő állni?

— A világrt sem állunk ki, megverne mindnyájunkat, meg el is fáradt már — feleltek a kihívottak. — Hangjuknak gunyos színezetel igyekeztek adni de a guny megöl is, hogy imponált nekik a Paula vívása és féltik magukat nehogy szégyent valljanak,

— Ön lesz a tanítóm? Biztosítom, hogy nem sok baja lesz velem. Nem fog sokat látni. Remélem belátja, hogy élvezetesebb a Heron galuppirozni, mint a szintaxist vágni.

A társaság nevetni kezdett. Én épen élesen akartam válaszolni az ipeptinens kis fickónak, a mikor erőteljes, de azért lágyan csengő-bongó nő hang szolt közbe:

— Ernő, viseld magad illedelmesen. — Rá érsz még, majd később is bemutatathatod magad.

A hetvenkedő fluicska megszeppenve húzta össze magát. En pedig hálásan fordultam a beszélő felé.

Sötét zöld kereveten erőteljes szép leány ült. Vonását nem láthattam tisztán a sűrűsödő homályban, de igen szép arca lehetett. Éreztem, hogy rám néz. Pillantása alatt a vér hevesen lüktetett ereimben. Soha nő még addig nem nézett úgy rám. A mint abba a felém villogó szempárba néztem mellemen a szétszakadásig megfeszült a Ferencz József kabát.

Zugó fejfel tértem a szobámba. Kedvetlenül gondoltam vissza tanítványom bemutatkozására. Magam elé képzeltem újra a szép lányt is, tanítványomnak valószínűleg testvére. Hát az a sáppadt fiatal ember aki mellette ült egy ottománon? Talán rokon? Vagy vőlegény? Ejh . . . mit törődöm vele. Nevetem gyerekesen. Föltékeny lettem az ismeretlen fiatal emberre, abba a szép lányba pedig szerelmes az első pillantásra. Ismertem lobbanékony természetem, nem csodálkoztam nem féltettem a szívem.

Csakugyan szép volt az a lány. Magas, izmos. Aranyszőke haja volt, sűrűn buján nőtt aranyszőke haja. Delczegen járt mint

egy nőstény oroszlan. Ha rám nézett hideg, meleg futott testemen végig, szenvedélyesen, bűnösen tudott nézni. Egészen megzavart, kezdtem féltetni a szívem.

Az a sáppadt fiatal ember, csakugyan a vőlegénye volt. Szerette, esze nélkül imádtá a szép szőke lányt. Talán a lelket is ez a mérhetetlen szerelem tartotta benne. Mäskölyben gyenge vézna termete egyszerre daliásan egyenesedett ki ha menyasszonya közelébe jött. Meghatott ez a nagy imádat, szántam a kis embert, mert éreztem, hogy imádata alig-alig van viszonzva, más milyen ideál hódíthatja meg azt a szenvedélyes lányt, nem ilyen beteges kis figura.

A tanítványommal lassacskán megbarátkoztam. Hatalmasan el volt kényeztetve ugyan, de azért alapjában jó fiu maradt, könnyen hajlott a jó szóra.

Egy delután künn sétáltam Ernővel a park hűvös fáí közt; mikor a kerti ház mellett elhaladtunk, lárna, kacaj, kardsatogás hallatszott ki a tágas teremből. Ernő ujjongva rohant az ajtó felé.

— Vivnak! Vivnak!

Utána siettem. A táncsteremnek is használható kerti házban nagy társaság volt együtt. A terem közepén hevesen vívott két fiatal dzsentri. A néző közönség körben állta körül őket. Nagyokat nevettek egy-egy ügyesen beadott volt-on. Úgyesen mozogtak a fiatal emberek. A vivás láttára feszülni éreztem karomat, rajongtam a sport ezen neméért.

Végre kifáradtak. Ekkor oda ugrott a szép szőke leány Paula, fejére kapta a rostélyos védőt, kezébe kapta a kardot és állásba helyezkedett.

Gondoljuk meg, hogy az a sok kis existencia marhát, sertést, libát tarthatván a közlegelőn, — nemcsak bizonyos évi jövedelemre tett szer, s így a város megterhelése nélkül élt, a maga erejéből érvényesült, — sőt mi több az állatokban bizonyos tökérséggel bírt, mely őt megóvta attól, hogy egy rossz termésű esztendőben, vagy mostohább kereseti viszonyok között éhezzen, kétségbeessen stb!

Gondoljuk meg, hogy a kis embernek egyedüli biztos takarékpénztára a marha! Ebbe szívesen, sőt örömmel fekteti pénzecskéjét, s ez uton legjobban gyarapodik is stb. stb.

Mindenhol, hol csak alkalom nyílik, inkább előmozditsuk, semhogy megszorítsuk a kis emberek marhatarthatását!

Nem mondhatjuk, hogy itt ez szándékolatiki tenni!

Csak óvunk attól, nehogy a látható és tetszetős nagyobb anyagi jövedelem elvakítás, s megfélemlítésünk a közlegelők különleges, kis ember fenntartó feladattól. Hazánk sok városában és falujában megtörtént az ily felosztás és ma aztán a község nem bírja tartani szegényeit!

Tessék utána nézni, hogy a legtöbb helyütt a nép nyomor a közlegelők felosztásával lett acuttá!

Ada, egy gazdag bács megyei község, azóta lett a szociálisták veszedelmes fészke, a mióta a közlegelők felosztásának anyagi és erkölcsi káros kihatásai, lassan bár, de annál biztosabban érvényesültek!

Tehát jól gondoljuk meg, hogy az a nagyobb jövedelem nem-e rejti magában a jövő nyomorát és erkölcselenségét a földtelen népre nézve.

Quid, quid agis, prudenter agas et respice finem!

*

A fentiekben előadottakra a magunk részéről megjegyezzük, hogy egy város zárszámadásának felülvizsgálatára kiküldött bizottság, amelyőt a legelő megfelelőbb hasznosítására vonatkozó eszme kikerült, mint a képviselőtestületei, mikor javaslatételre a nyolc

mint az a szegény fia ott aki még sápadtabb lett mint máskor volt.

— Felnek! — kacagott fel a leány dus szöke haját megrázva. Szánakozva nézett végig a társaságon, mikor hozzám ért egy pillanatig megpihent rajtam tekintete. Pillantása mintha azt mondta volna — Hát te is olyan vagy, mint a többi. Önkénytelenül is a kard után kaptam. Felébredt bennem a férfi, aki megakarja mutatni a nőnek, hogy az erősebb nemet megaláznai büntetlenül nem lehet.

— Tud ön vivni? Kérdeztek kételkedve. Nem feleltem, hanem állásba helyezkedtem a lányal szemben.

— Hát fejevédt! Hát kezytűt! Nevettek körültem.

— Nem szükséges.

— Jól van, de a mit kap a magáé.

— Előre is köszönöm.

Paula megkezdte a támadást. Megérezte, hogy emberére talált. Vigyázott, szemei villogtak a rostély mögöl. Csak védekeztem.

— Támadjon is! kiáltott réam.

Alig mondta ki, két villámgyors kvartot mértem a kardjára teljes erőmből, a kard kiesett kezéből és csengve repült egy sarokba.

Le volt győzve. A mint rám pillantott félig haragosan, félig bámulattal, majd fel kiáltottam a gyönyörűségtől. Ebből a futó pillantásból egy egész szerelmi vallomást éreztem ki.

Hirtelen völégényre néztem. A szerencsétlen ember előre hajtott fejjel, eltorzult vonásokkal állt magában. Zsebkendőjével félig eltakarta arcját. Egész tartása rettenetes szenvedést, mérhetlen fájdalmat árult el.

tagu bizottságot küldötte, meghányta-vetette ezeket a körülményeket, amelyeket ab. ur felhoz.

Meggyőződött azonban arról, hogy a Nyiregyházián levő mintegy 500 tehén számára egyrészt sok az 1100 holdnyi legelő mert tehenenként 1 hold teljesen elegendő, különösen mert a legelőnek használt terület legeltetésre, tehát a tehenek táplálására csak a tavaszi hónapokban alkalmas, júniustól kezdve azonban ép olyan éhesen kerülnek haza, mintha legelőt sem láttak volna.

Ami pedig azt illeti, hogy a legelő felosztása a szegényebb sorsu kis gazdákat suttaná, e tekintetben a képviselőtestület meggyőződése az volt, hogy sokkal nagyobb segítség a városban lakó kis gazdákra, ha a város közvetlen-közelségében 5—600 hold szántóföldhöz juthat, mintha azt mint legelőt használhatja drága legelőbérért. Különben is az 500 tehén gazdája között 100 sincs olyan, akinek magának háza es földje volna s ezen 100 emberért nem is okszerű legalább 250 embert megakadályozni abban, hogy 1—2 hold szántóföldhöz jusson, különösen akkor, mikor a rendszer változtatásból a városra, tehát a lakosság egyetemére 8—10000 frt évi bevétel áll elő s a tehenek számára még mindig marad elég legelő.

Tehát, — hogy azt a régi közmondást használjuk, — a kecske is jól lakik és a káposzta is megmarad!

Mezőgazdasági értékesítő szövetkezet!

Mandel Jenő úr a Nyirvidéken válaszol e lapok mult számában „Mezőgazdasági értékesítési szövetkezet” cím alatt közzé tett cikkünkre. Nagy vehemenciával ismét neki megy a nyitott ajtoknak és azokat döngeti. Ujra meg újra csak azt hangoztatja, hogy milyen szép, milyen magasztos az a „Gazd. ért. szövetkezet”, jól lehet hogy mi egy véleményen vagyunk vele. Aztán pedig beszél a remélhető termésről, a termény uszoráról, a szolid és nem szolid kereskedőről, csak az általunk feltett kérdésekről nem szol egy szót sem. Elmondja még azt is, hogy ő a mesék idejéből rég kinőtt, és elmondja, hogy

Mintha a szívemet szorította volna össze egy durva kéz, olyan rosszul esett a szenvedő kis ember látása.

Rettenetes napom volt Paulával délután a szalonban. Minden mozdulata azt mondta, hogy szeret. Éreztem, hogy nem birom sokáig szó nélkül ki állni, akaratlanul is ajkaimra tolul a vallomás. Tudtam, hogy csak szólnom kell, az enyém lesz.

Nem bírt m határozni. Szeimeim előtt folyton ott lebegett a szegény sápadt kis ember kintől torzult arca. Az belehal fájdalomba, neki élet-halál kérdés ez a szerelem.

És nekem? Most szeretem, de fognám e szeretni holnap? Valami hangosan kiáltotta belülről, hogy igen, holnap is szeretném.

Nem hallgattam rá.

Megnyugtattam magam, hogy nem halok bele, gyorsan lobbanó láng hamar el is alszik.

És az a sápadt ember. Én lennék a megölője.

Nem aludtam egész éjszákán át. Reggelre elutaztam köszönés nélkül. Elüldözött az a sápadt arc.

Valamelyik nap találkoztam a szép szöke asszonnyal meg az urával. Össze simulva sétáltak a Duna parton, látszott hogy megértették egymást.

Hálás mosolylyal fogadták a köszönetem, úgy látszott, hogy megértettek engem is.

minden polemiában feltétlenül respectálja a jó modort és udvariasságot stb. Ugy látszik azonban, hogy ő ezt csak mástól várja el, míg ő folyton „szánalmas mosolylyal” fizet a „merénylöknek” és a mások tapasztaláson alapuló érveit és állításait „meséknek” mondja.

No jól van, hát meséljünk! Két lengyel zsidó e czudar életről elmélkedik. Többek között azt mondja Nachmittag Jakab: „Barátom olyan az élet mint a lánczhid.” „Miért épen a lánczhid?” kérdi Grünspan Izsák. „Hát thodok én!” válaszolja Nachmittag.

Mi is így vagyunk Mandel Jenő urral. Ő folyton az eszme nagszerűségét hirdeti, mikor pedig azt kérdjük tőle, hogy mint gondolja ezt ezt megvalósítani, azt feleli: „hát tudom én”?

Lássá mi már többször megmondtuk, hogy mi kell ez eszme kiviteléhez, azt is elmondtuk hogy miért, de soh sem mondtuk, hogy kar lenne megvalósítani. Tessék elolvanni mindkét cikkünket, ezek világosan szólnak.

Hogy Budapestén évek óta működik ilyen szövetkezet azt elhisszük, de hisz sok minden van Budapestén a mi Nyiregyházián, vagy Kállóban még soka vagy soh' sem lesz, mert nem lehet.

Nem bánjuk bármit mond ön, ha tudatnánk tart is bennünket, mi ujra csak azt mondjuk, hogy a mezőgazdasági termékek értékesítéshez nem kell értékesítő szövetkezet. Es ha már benne vagyunk a mesélésbe (ön is is) hát elmeséljünk mi is, az ön szavaival élve, egy meszeszerű, de igaz történetet, a mit a mi kedves Haas Mórícza bátyánktól hallottunk.

Sok évvel ezelőtt egy itteni szeszgyáros egy szeszfőző mestert akart felfogadni, kinek valami új methódusa volt a szeszfőzéshez. Midőn azt kérdezte a szeszfőzőtől, hogy új methódusa szerint egy köböl tengeriből hány itcze szeszt tud ő főzni? azt felelte: „Isten segítségével 8 itczét”. Mire a gyáros azt felelte: „Kedves barátom, annyit az Isten segítségével és az ön methódusa nélkül is tudok főzni, tehát akkor minék volna nekem ön és az ön methódusa?”

Mi is úgy vagyunk vele, hogy napí áron a „gazd. ért. szövetkezet”, és költség nélkül is el tudunk adni, minék hát a szövetkezet?

Meg csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy mi ezen ügyet részünkről befejezettek tekintjük, hanem igérjük, hogy ha az eszme megvalósításához akar ön, akár más elfogadható kezdeményezést fog tenni, mi azt szerény tehetségünkhöz képest, minden tekintetben támogatni fogjuk, ha bár a céléréshez keveset bízunk.

Tanúgy.

Figyelmeztetés a jövő 1898—99-dik iskolai évre.

A helybeli szülők jogosult igényeit szem előtt tartva, tudomására hozom azoknak, kik fiaik számára a jövő 1898—99-dik évben a főgymnasium I. és II. osztályban helyet chajtának biztosítani, hogy fiaikat július hó első három napjának délelőtti óraiban beirathatják.

Július hó első napján, reggeli 7 óratól kizárólag az ágost, hitv. evang. tanulók vétetnek fel, másodikán és harmadikán a más vallásfelekezettek.

A jelentező tanulók iskolai bizonyítványai s a keresztlevél alapján vétetnek fel. A felvételi díjak a beiratásnál lefizetendők.

Ha a jelzett időben fölvetett tanulók a jövő tanév elején, szeptember hó 4-ig bezarólag az osztályfőnöknel nem jelentkezének, a belépésre való jogosultságukat s befizetett díjaikat elvesztik.

Nyiregyháza, 1898. június 17.
Martinyi József,
főgymnasiumi igazgató.

Hírek.

Olvasóinkhoz!

Közeledvén az évnegyed vége, néhány szavunk volna igen tisztelt olvasóinkhoz.

Mikor lapunkat a múlt év utolsó negyedével megindítottuk, nem tettünk fellegjáró hangzatos ígéretek.

Azt ígértük, hogy egy teljesen független, pártatlan és elfogulatlan lapot adunk olvasóink kezébe s azon igyekszünk, hogy tehetségünk-höz és a viszonyokhoz képest megfelelő színvonalon álló, komoly, tartalmas, változatos és jól értesült lapot nyújtsunk.

Hogy ezen vállalkozásunk mennyiben és mennyire sikerült eddig? — annak megítélésére nem mi vagyunk hivatva.

Annyit azonban elmondhatunk, hogy a mi lelkiismeretünk nyugodt a tekintetben, hogy amit ígértünk, azt beváltani törekedtünk is.

Az elmúlt három negyedév alatt nem hogy csüggedtünk, nem hogy kifáradtunk és hanyatlottunk volna, de míg egyrészt gyarapodott munkakedvünk és abbéli törekvésünk, hogy mindig és mindenekben a lehető legjobban kielégítsük olvasóink igényeit, addig másrészt mindinkább szaporodott azok száma is, akik bennünket szellemi és erkölcsi támogatással vállalkozásunkban segíteni szívesek voltak.

Az anyagiakról nem is szólnék, mert hiszen vállalkozásunk anyagi oldala kezdetől fogva másodrendű kérdés volt előttünk.

Most az új évnegyed közeledtével arra kérjük olvasóinkat és jó barátainkat, ne vonják meg tőlünk a jövőben sem eddig is tanúsított szíves jóindulatukat és segítségnek bennünket továbbra is mindnyájuk érdekének: a közérdeknek szolgálatában!

Julius 1-ével lapunkra új előfizetést nyitunk. Kérjük előfizetőinket, hogy előfizetéseiket idejekorán megújítani sziveskedjenek; valamint tiszteltetjük azokat is, akik újonnan kívánnak előfizetőink sorába belépni, hogy magukat előjegyezteszék, s az előfizetési díjakat a kiadóhivatal címére beküldeni kegyeskedjenek.

Az előfizetési díjak lapunk homlokán olvashatók.

Előfizetni lehet a *Jakobovits Fanny* k. a. dohánytözsdejében is (városház-palota).

— **A miniszterelnök Nyiregyházában.** Báro *Bánffy Dezö* Magyarország miniszterelnöke kedden reggel a Miskolcra felől jövő vonattal here, illetve veje báro *Feilitzsch Berthold* főispán családjának látogatására Nyiregyházára érkezett. A látogatás teljesen családi jellegű lévén, hivatalosan nem fogadták. A miniszterelnök az egész napot a főispán családjában körében töltötte el. — A délután folyamán kikocsiztak a Sóstóra is, valamint gyalog bejárták a város főbb utcáit és megtekintették a főbb épületeket. A miniszterelnök az este 9 óra 10 perckor ugyancsak Miskolcra felé induló vonattal utazott el. Elutazásakor a pályaudvaron megjelentek dr. *Ferticska Kálmán* orsz. képviselő és *Bencs László* polgármester is, kikkel szívesen beszélgetett a vonat indulásáig.

— **Lelkészi kinevezés.** *Gutley Elek* vécsesi gör. kath. segédlelkész Nyiregyháza segédlelkészül nevezetelt ki.

— **Beszámoló.** Dr. *Meskó László* a békési kerület orsz. képviselője, mint értesülünk, e hó 26-án, vasárnap beszámoló tart választói előtt Békésen. — A választókerületében nagy tisztelőnek és szeretetnek örvendő képviselőt választói ezuttal is lelkes fogadtatásban szándékoznak részesíteni s már a békési földvári allomáson küldöttség várja.

— **A tiszavidéki ágost. hitv. evang. egyházmegye** rendes évi közgyűlését a folyó június hó 29. és 30-ik napján tartja Debrecezen, *Maternyi Lajos* főesperes és *Meskó László* esp. felügyelő elnöke alatt. A napi rend a következő: Szerdán, június 29-én d. e. 9 órakor a szabályrendelet készítő bizottság ülése; d. e. 11 órakor lelkesek urvacoraja; d. u. 2 órakor számvévszék ülése. d. u. 3 órakor tanügyi tanácskozmány; d. u. 4 órakor gyámintézet tanácskozmány; d. u. 5 órakor offeroriummal összekötött gyámintézet isteniszéklet nt. Révész János nagybányai lelkes szónoktalval; d. u. 6 órakor gyámintézet közgyűlés; d. u. 7 órakor előkészítő tanácskozmány. Ezen bizottsági ülések az ágost. hitv. ev. elemi iskola tantermeiben tartatnak. Csütörtökön, június 30-án d. e. 8 órakor isteniszéklet; d. e. 8 1/2 órakor közgyűlés a templomban. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A megbízó levelek átvétele s a közgyűlés megalakulása. 3. Főesperes jelentése. 4. Képviselői kiküldetés a folyó évi július 10-13. napján Miskolcra tartandó egyházkerületi közgyűlésre. 5. A lelkesek alkalmazásáról szóló szabályrendelet tárgyalása. 6. A kerületi nyugdíjintézet alapszabályainak módosítása. 7. A missioi körök. 8. A Zsedényi-fele ösztöndíj. 9. A vagyon elosztására kiküldött bizottság jelentése. 10. A kerületi és esperességi járulékok megállapítása. 11. Esperesi egyházlátogatás. 12. Számvévszék jelentése. 13. Dékányi jelentések. 14. A nyiregyházi főgimnázium jelentése. 15. A nyiregyházi tanítói kör jelentése. 16. Esperességi gyámintézet. 17. Alesperes válsztásának kiírása. 18. A jövő évi közgyűlés helye. 19. A jegyzőkönyv hitelesítése. 20. Netaláni indítványok és panaszok.

— **Telefon Nyiregyházában.** Ez cím alatt több ízben említett tettünk már arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter br. *Feilitzsch Berthold* főispánunk utánjárása folytán elhatározta, hogy Nyiregyházában állami helyi telefonhálózatot létesít. — A telefonhálózat közigazgatási bejárásról is hírt adunk annak idején. Most pedig azt jelezhetjük, hogy a miniszter a közigazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyvben foglalt megállapodásokat jóváhagyta s erről értesítette Nyiregyháza város közönségét is. Sőt megszughatjuk azt is, hogy a kereskedelemügyi miniszter értesítette vármegyénknek ezen kérdés iránt is kiváló érdeklődéssel viselkedő főispánját, hogy a telefonhálózat kiépítése minden valószínűség szerint még ez év folyamán megtörténik, valamint hogy még ez év folyamán megtörténik a postahivatal ügykezelésében tervbe vett azon változtatás is, hogy az érkező csomagok és értékföldemények a címzettek részére a vasúti postahivataltól közvetlenül kézbesítetnek, az utalványok pedig kifizetnek.

— **A kisvárdai gazdakör** e hó 17-dikén tartotta meg közgyűlését Kisvárdán, nagy érdeklődés mellett. A közgyűlésnek egyik nevezetes tárgya az elnöki jelentés volt. Ugyanezen a közgyűlésen a Salamon Tivadar elhunyt folytán megüresedett elnöki állás is betöltetett. A gazdakör tagjai egyértelmű bizalma folytán a diszes állásra *Liptay Béla* választott meg, alnelökül pedig *Szalánczy Bertalan*. Jelen volt a közgyűlésen id. *Vay Ádám* gróf is, akit egyhangy lelkesedéssel diszelnökül választott meg a közgyűlés. Ő excelenácija szép beszédben köszönte meg és fogadta el kitüntető megválasztását. A gazdakör választmánya, szavazás után, a következő alakult meg: Angyalossy Pál, Erős György, gr. Forzách László, Ferenczy Emil, Harsányi Menyhért, Jármy Andor, Jármy Imre, Jármy Miklós, Láng Zsigmond, Nozdroviczky György, Nozdroviczky Kázmér, Orsz. Miklós, Péchy Béla, Petrovay János, Széll Mihály, Vay Péter, gróf Vay Tibor, Vidovich László, Weiszberger Vincze, Zoltán Sándor.

— **Jubiláló jegyző.** *Makay Miklós*, Eszény, Szalóka és Ágtelek községeinek körjegyzője e hó 19-én ülte meg jegyzői működésének

30-ik évfordulóját. A jubiláló körjegyzőt a tisztai járás jegyzői kara élénk óvációkban leplek meg. Br. *Feilitzsch Berthold* főispán és *Mikecz János* alispán pedig rendkívül megleghangú üdvözlő iratot intéztek a hivatalában pontos, községei népe körében általános tisztelőnek és szeretetnek örvendő körjegyzőhöz.

— **Eljegyzés.** *Groák Lajos* bulyi földbirtoke vasárnap jegyet váltott *Gross Jolán* kisasszonnyal, *Gross L. H.* helybeli nagykereskedő kedves leányával.

— **A koldulás megszüntetése.** A szegényügy rendezése cím alatt nagy és általános érdeklődés kérdése megoldásra foglalkoztatja ez idő szerint Nyiregyháza város tanácsát. Nem kevesebbről van szó ugyanis, mint arról, hogy a koldulás a város területén végleg megszüntetessék s ekként megszabadítsák a város lakossága attól a kellemetlen zaklatástól, amelyben most a koldusok a házanéki kéregetéssel, valamint az utcásarkon, templomok előtt, sőt gyászeset alkalmával is részesítik. A tanács kobeleből dr. *Trajtler Soma* orvos-főnök elnöke alatt kiküldött bizottság a szegényügy rendezését és a koldulás megszüntetését akként véli keresztül vihelőnek, hogy a város építsen egy a szegények elhelyezésére alkalmas szegényházat, amelyben a községekre szoruló eltartásának. Ide vonatkozólag már egy szabályrendelet tervezetet is dolgozott ki, amely a koldulás eltartásán kívül kiterjed a szegényház fenntartására és házi szabályzataira is. A szegényház helyéül a mostani ugynevezett városi kórház telke van kiszemelve a tokaji utca végén. A szegényház a gyógyíthatatlan s így községi ápolásra szoruló betegek részre szükséges beteg-menházal együttesen, de egymástól természetesen elkülönítve építetnek fel. Az építkezés illetve átalakítás a mérnöki hivatal számítása szerint 25 000 forintba kerülne. Az építkezési költségekre szükséges összeg különböző alapítványok címén a városnak rendelkezésére áll. — Sokkal nehezebb azonban a szegényház fenntartására, illetve a szegények eltartására szükséges évi bevétel biztosítása. Ez az összeg ugyanis csak községi pótdadó útján, illetve annak módjára lesz a lakosságra kivethető és beszédhető, azonban még sem egészen községi pótdadó alakjában, mert az állami és törvényhatósági tisztviselő tudvalevőleg községi pótdadót nem fizetnek, holott a koldusok eltartásához a mostani rendszer mellett éppen ezek járulnak nagy mértékben alamizsnáikkal. Minden valószínűség szerint tehát a községi pótdadókól teljesen különálló szegény eltartási költség fog igénybe vétetni és az állami adók arányában mindenkire kivetelni.

— **Megfelebbezett választás.** Hirt adunk annak idején arról, hogy a néhai Márkus Antal halálával megüresedett nyirbatoriak jegyzői állásra hat pályázó közül nagy többséggel Nemes Béla választott meg. A választás ellen, amely pedig a nyirbatoriak legnagyobb részének meglegedésére történt, mint értesülünk, az ellenjelöltek párhivei felebezést adtak be.

Halálozás. Alólirottak a magok és az összes rokonság nevében mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik a legjobb gyermek, a szerető apa és rokonnak *idősb Motoska Sámuelnek* folyó 1898. évi június hó 20-án reggeli négy órakor, életének 55-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó 1898. évi június hó 21-én délután 5 órakor fognak a csillag-utcai 12-ik számú halottas házból, az ág. ev. vallás szertartásai után, a vasut melletti sarkterben örök nyugalomra tetetni. Nyiregyháza, 1898. június 20-án. Áldás és béke poraira! Özv. *Motoska Péterné*, mint édes anya. *Motoska Gyula*, *Motoska Samu*, gyermekei. *Motoska Julianna*, mint nővére.

— **Érettségi vizsgálat.** A helybeli ág. evang. főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok a múlt héttel értek véget. Az ered-

ményt szombaton hirdették ki. A 32 jelentkező közül jelesen érettt *Vietórisz István*, jöl 9, egyszerűen 14. Egész évre visszavetett 2, két hónapra 6. A szóbeli vizsgálatnál a kormány képviselőiben dr. Baczony Lajos debreczeni jogakadémiai tanár volt jelen, mint kormánybiztos. A vizsgát szerencsével kiállított szombaton este a Korona vendéglő buffetermében gyűltek össze banket, melyen megjelennek a tanárok és a szülők közül is néhányan. A vig mulatság vidám zenésző mellett benyult a hajnali órákba is.

— **Kézimunka kiállítás.** A nyiregyházi jótékony négyelet a szokásos évszázó ipariszkolai kiállítását július hó 2-án s az azt követő napokon tartja meg. A kiállítás július 2-án d. e. 9 és 1/2 órákor fog ünneppelen megnyitni, s július 5-én d. u. 5 1/2 óráig lesz nyitva a közönség részére.

— **Munkás igazolványok.** Nyiregyháza városánál az ugynevezett munkástörvény életbelépte óta tegnap délutánig 772 munkásigazolványt váltottak ki. Gazdasági munkás-szerződés a hatóság előtt eddig 14 költetett. A szerződések kiállításánál azonban még mindig nagyban hátráltatja és nehezíti az eljárást azon körülmény, hogy a törvény rendelkezései a nép gondolkodásába még nem mentek át s különösen a nők azok, akik nem tartják szükségesnek, hogy a szerződések megkötéséhez személyesen megjelenjenek.

— „**Állam nélkül.**“ Schmidt Jenőnek, a hírhedt ideológus (?) szocialistának ép oly hírhedt lapja úgy látszik „Földmivelő“ dicsőségére vágyik. Folytatni akarja azt az annamunkát, a munkásnép félrevezetését, amit a „Földmivelő“ elkezdett. Legújabban ezen izgatott tendenciájú lap egyik közleménye miatt Szabolcs vármegye alispánja tett felterjesztést a belügyminiszterhez.

— **Járvány.** Paszab községben a hókhurut járványszerűleg fellépett. Rövidesen 23 gyermek kapta meg a kellemetlen és könnyen végzetessé válható betegséget. A járvány tovább terjedésének megakadályozására a szükséges hatósági intézkedések megtettettek.

— **Értesítés.** A központi óvodában a gyermekek vizsgálja, illetve majlisa folyó hó 24-én, pénteken délután 3 1/2 órákor veszi kezdetét a Szechenyi ligetben, melyre a tek. iskolások tagjai, a tisztelt szülőket és gyermekbarátokat van szerencsém ezennel meghívni Nyiregyháza, 1898. június 23. *Melczor Margit*, közp. óvónő.

— **Az iparos ifjúság önképző egylete** s jút pentzára javára folyó évi július hó 10-én, egyleti helyiségeiben családias jellegű dal, szavalat, zónaposta, tekeverseny, tréfas sorolás és tánczezel egybekötött zártkörű nyári mulatságot rendez. Belépti díj személyenként 1 korona. Kezdeté délután 4 órákor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Kívánatra a meghívó előmutatandó.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A rakamazi kaszinó egylet alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

— **Nemzetközi gyermekvédő kongresszus** lesz a jövő évben, 1899. szeptember havában Budapesten. Az 1896-ban Firenzében tartott kongresszus határozta el ezt Budapest székes főváros hatóságának Malcomes Jeromosné bárónő által tolmácsolat meghívására s a magyar székes fővárosban a gyermek-védelem ügyével foglalkozó negyvenkét egyesület és társulat nagyobb részének kiküldöttéből alakult előkészítő-bizottság megtette a szükséges előmunkálatokat. Ma, midőn József es. és kir. főherceg ur Ó Fensége az előkészítő-bizottság felkérésére a kongresszus védnökségét elfogadni kegyes volt s Budapest székes főváros hatóságán kívül, mely „hazafias lelkesedéssel áthatott örömmérettel“ fogadta a kongresszus megtartásának híret, a nagy méltóságú vallás-és közoktatásügyi, belügyi, igazságügyi és kereskedelmi miniszter urak, továbbá Pest-

Piilis-Solt-Kiskun megye hatósága és a budapesti főügyészség külön kinevezett kiküldöttek által is résztvesznek a kongresszus előmunkálatában s megígérik a további közreműködést, az előkészítő-bizottság április hó 26-án tartott nagy-gyűlésének határozata alapján elérkezett az idő, hogy a hazai és külföldi szakértők, ügybuzgó nők továbbá a gyermek-védelem ügyével foglalkozó hatóságok és testületek ezen a kongresszuson közreműködni s e vögből mindenk előtt tagokul jelentkezni s esetleg megbízottait megnevezni sziveskedjenek. A kongresszus munkálatai nemcsak nagyfontosságúak, de közérdekűek is lesznek, mivel tárgyalásai minden fontosabb kérdést felölelnek, melyek a gyermekekre vonatkoznak s melyek alkalmasak arra, hogy a gyermekeket ápolva gondozva és terjesztve az emberbarátok és kulturpolitikuskok magáspórt eszméinek alapot és közérdeklődést teremtsenek. A tagsági díj a részvételre egyénenként 5 forint, sőt tekintetbe véve a gyermekek ügyével kiválóan foglalkozó paedagógusok érdeklődését: gyakorló tanítók és nevelők, valamint tanintézetek számára csak 2 frt 50 kr. Oly csekély összeg, melynek egyedül a kongresszus naplója, mely körülbelül 50 ivnyi terjedelmű s a gyermekügyre vonatkozó nagy fontosságú közleményeknek valódi kincstára lesz, teljes egyenértékű képezi. De ezenkívül gondoskodni fog a rendező-bizottság arról is, hogy a kongresszuson résztvevők mind-egyike részestüljön az új alkalmakkor szokásos kedvezményekben, — minők vasuti és hajózási díjmérséklések, kedvezményes részvétel a kirándulásokban, kiállítás megtekintésében s más társas összejövetelekben, — mindenk felett pedig gondoskodik egyes, a kongresszus csélszájaival összekötöttben álló beces nyomtatványok kézbesítéséről. Mind-ezekről a kongresszus értesítője fogja a beirakozott tagokat részletesen tudósítani, mely értesítőnk ezenül megjelöl számait minden tag megjelenése után azonnal megkapja. A tagsági díjak a bizottság pénztárnokához: *dr. Mandello Károly urhoz* (Budapest, V. ker. Sas-utca 6.) küldendő be, másnémet ügyekben pedig a kongresszusi iroda vezetője: *Scherer István ur*, (Budapest, VIII., Sándor-utca 35.) ad felvilágosítást. Hiszünk és reméljük, hogy hazánk művelt közönsége és egyetei tömegesen csatlakoznak hozzánk. A gyermekvédelem és a gyermekszertetet nemcsak eszméje nem egyéni feladat, ezeknek kell közreműködni, hogy biztosan rakhassuk le a a szebb jövő alapját, melynek munkásai a megmentendő gyermekek lesznek.

— **A mezőgazdák érdekei.** A magyar mezőgazdának létérédekei védelmében erős harcot kell vívnia különféle áramlatokkal és érdekecsoportokkal. Magyarország ugyan emi- nenter mezőgazdasági állam, de nagy haladásában kereskedelme is erős lendületet vett, úgy, hogy a mercantil-érdekek érezhető ellen-nyomást gyakorolnak a mezőgazdasági érde-kekre és a két csoport erős harzatot vív egymással. Mindakét csoport Magyarország nemzetgazdasági érdekeinek, a nemzeti jólétek fontos képviselője. A harcz, melyet a két csoport egymással vív, tehát nagy horderejű lehet az országra néve és éppen ezért a mérvadó faktoroknak arra kell törekedniök, hogy ez a harcz ne az ország érdekeinek rovására folyjék, de ne folyjék e két érdekecsoport egyikének rovására sem, mert mindakettő a nemzeti jólét elsőrendű kulförása. Az érdekek méltányos kiegyenlítését és azt a közeledési pontot kell tehát keresnünk, mely a két csoport üdvös, egymás és így az ország érdekeiben való hasznos együttműködését lehetővé teszi. Tisztázni kell az eszméket, a fogalmakat és el kell szüntetni a mindkét félnél uralgó téveszméket és ferde szempontokat, melyeket saját érdekeik elbirálásánál elfoglanak. Nagy feladata van e tekintetben a sajtónak. És a sajtó igyekszik is feladatát megoldani, de hiányzott belőle eddigelé az elfogultatlanság, melylyel a két csoport érdekei fölé tudta volna helyezni magát,

onnan bírálván el a hazai érdekek általánosabb, magasabb szempontjából a csoportok néha kisebb, néha nagyobb összeütöközését. Öröndetes jelenség e fontos kérdésekben Mikszáth Kálmán lapjának az „Országos Hirlap“-nak magartatása. Ez az újság találta meg végre azt az utat, melyen haladva karöltve működhetik a két csoport — az agráriusok és mercantilisták — a nemzeti jólét fejlesztésében, érdekeinek kielégítésében. Az Országos Hirlap éles kritikája, helyes, igazságos álláspontja és a tapintat, melylyel mindkét párt gyengéit kezeli és az orvos-szert keresi panaszait, sérelmeik orvoslására, valósággal egyedül álló a magyar napisajtóban. — Minden tekintetben föltötte állván az egyes csoportok kicsinyes érdekeinek, ez az újság csak a haza érdekeit szolgálja és okos, szakszerű cikkeivel nagyban járul hozzá a fennforgó kérdések igazságos és helyes megoldhatásához. Az érdekeltek körök tehát helyesen cselekszenek, ha figyelemmel olvassák az Országos Hirlap-ot és megszívlelik azt, amit mond.

Apróságok a hétről.

A héten kedden Nyiregyháza volt az ország közepé.

Egész nap itt időzött báró Bányffy Dezső, Magyarország hatalmas miniszterelnöke, kinek szemöldök mozdulatától megrendül az Olimp, remegve futnak össze a közönségesen mamelukoknak nevezett baránykák stb.

Hogy azonban még sem egészen lett Nyiregyháza az ország politikai központjává, ha csak egy napra is, azt felesleges külön megmagyarázgatni annak, aki tudja, hogy Szabolcs vármegye fiatal, de csak életkor tekintetében fiatal főispánja veje Magyarország ez idő szerinti miniszterelnökének.

Családi jellegű volt a látogatás: a vőnek és a vő családjának a sólót.

A vasutnál semmi hivatalos fogadtatás, hiányoztak az üdvözlő beszédek s a reájuk adott válaszok, hiányoztak az ünneplő ruhába kiöltözött deputációk, kifésült szónokkalk és szónoklataikkal.

A vármegye díszes székházának csupán az északi szárnya látta vendégül a nagy vendéget, ott is le voltak eresztve az ablakfüggönyök egész delelőtt. Nem a kíváncsi tekintetek, hanem a nap sugari ellen.

Hanem azért amint híre futott, hogy „Itt van Bányffy!“ — (ha valaki miniszterelnök, elvesztí vezeték *nevén kívül összes egyéb neveit, czimeit és rangját) — még is valami olyan szokatlan élenkség támadt városzerte.

Az ismerősök ezzel a hírrel üdvözölték egymást és rendszerint csudálkoztak azon, hogy már más is tudja a nagy újságot, a miről pedig előtte való nap sem tudott talán senki semmit a vármegyeháza északi szárnyának lakóin kívül.

Mert a legteljesebb „inkognitó“-ban érkezett meg és időzött itt „Bányffy“.

Még egyesek, kiválóbb „párttagok“ tisztelgését sem fogadta.

*

A délután folyamán leányával és vejevel körsetát tett a város utcáin. Megtekintette a kiválóbb középületeket.

Hogy a látottakkal mennyire volt megelégedve, abból is mennél kevesebb került nyilvánosságra. Hiszen nem azért jött, hogy „a látottak és hallottak felett legteljesebb megelégedését“ nyilvánítsa!

Az utcáin amerre jártak, menten ráismertek mindenütt.

Az élelapok ördögös karikatúra rajzolói révén ismeri a „Bányffy“ arcvonásait és hatalmas bajuszt minden honpolgár.

De — és ezt érdemes külön kiemelni — sehol nem volt tapasztalható semmiféle tolongás és alkalmatlanokodás, aminőknek pedig a nevezetes emberek a kíváncsiak részéről kitéve lenni szoktak.

Aki meglátta kétszer is megnézte, de nem futott utána. Megelegedett vele szemben is annak konstataásával, hogy „Szép ember! Szébb mint gondoltam! Hatalmas alak! Stb.

Voltak kint a Sóstón is.

Ott is megnézte a fürdő telepet, az épületeket.

A Sóstóra tett megjegyzése azonban véletlenül tudomásunkra jutott (csak ránk ne czafoljon a Bud. Tud. vagy a Pol. Corr.):

— Szép hely. Kár, hogy olyan kezdetleges állapotban van!

A mivel ugyan ő nagyméltósága nem mondott újat, — de azért kíváncsiak vagyunk reá, hogy elhiszi-e neki is a tulajdonos varos?

Nem állhatjuk meg végül, hogy egy a keyvelmes úr ittletével szárnyra kelt rettenetes szójátékot is meg ne örökítsünk.

A délutáni vonatok érkezésekor többeknek feltűnt a pályaudvaron magánosan áll-dogáló szalonkocsi.

Egy kíváncsi fiatal ember meg is kérdezte egy vasutas ismerősétől, hogy miféle kocsi az?

— Abban érkezett meg ma reggel ő excellenciája! — hangzott a kifogástalanul lojális felelet.

— Abban? — csudálkozik az ifju. — Hiszen én még ma mindenkítől azt hallottam, hogy *inkognitóban* érkezett!

Leleke rajta!

Szociálista tanító?

E hó 8-iki 23-ik számunkban a fenti cím alatt, a hírek rovatában megjelent közleményünkben megemlékeztünk arról, hogy *Bandár Miklós* ibrányi ev. ref. tanító az ezredéves nemzeti ünnep emlékünnepe alkalmából két iskolás gyermeket olyan párbeszédre tanított be, amelyek ha egyébre nem is, arra mindenesetre alkalmasak, hogy a különben is fogékony gyermeki keblekben elhíntek a lényegében meg értett szociálista, helyesebben mondva az állam- és törvényesrend felforgatására irányuló eszmék magvait.

Megemlégtettük közleményünk végén — a melynek címét egyébirant ?-el láttuk el, — hogy szerintünk nincs kizárva a lehetősége annak, hogy a tanító ur épen akként reméli a gyermekeket legjobban elriaszthatni az ördögtől, ha maga festi előtűt a falra.

Most *Bandár Miklós* tanító úrtól egy terjedelmes nyilatkozatot kaptunk a kérdéses ügyre vonatkozólag, amelyet azonban részint ter hiánya miatt, részint olvasóink és a ma-nunk izlésére való tekintettel, egész terjedelmében közléni nem tehetünk.

De nem teszünk azért sem, mert mint ugyancsak említett közleményünkben jeleztük, az esetről *hivatalos tudomásuk* van az illetékes hatóságoknak is; a folyamatban levő vizsgálatnak tehát a nagyobbára szociálistikus és pedagógiai fejtegetésekkel s néhány cikkünk megírja ellen irányuló kirohanással telt védírat közzétételével nem akarunk elejé vágni.

Annýt konstatahatunk, hogy *Bandár Miklós* tanító ur tényleg akként tündeti fel a kérdéses párbeszédet, hogy ő azzal a Szabolcsvármegye nyugalmát a tavasszal annyira felzavart mozgalmak helytelenségéről akarta a gondjaira bízott gyermekeket meggyőzödtetni, vagy is hogy tényleg azért festette falra az ördögtől, hogy a gyermekeket tőle elriassza.

Igy tehát csak az a kérdés merül fel, mennyiben helyes a *Bandár Miklós* módszere, s mennyiben nem?

Ami felett azonban nem is szükséges sokat vitázni, s hogy *Bandár Miklós* urnak is feltehetően valamin, az ő szokásos időző modorában két régi példabeszédre hivatko-

zunk. Az egyik azt mondja: „Nem jó a tüzzel játszani“, — a másik pedig azt, hogy „Nem gyermek kezébe való a kés!“

Ezek után közöljük a nyilatkozatnak azt a részét, amelyben *Bandár Miklós* ur előadja, hogy miként hangzott valójában a kérdéses párbeszéd, s amelyből kitűnik, hogy milyen kedves kis tűzi szerszámokat és késeket adott ő — felfogása szerint pedagógiai szempontból felette sikerült alakban — a gyermekek kezébe:

Róza: Gyere csak Pali! hadd mondjak neked valamit, ha meg nem orrolnál érte!

Pali: Itt vagyok hugom a szolgálatodra. Mert légy szives tudomásul venni, hogy én a nőket tiszta szívből tisztetem és óhajlásukat parancsnak tekintem mindenkor.

Róza: No jól van. Ez a férfiaknak kötelessége. Tehát figyelj reám és mondd meg nekem, gondolkodtal-e már azon, hogy mi is vagy te?

Pali: Mi vagyok? biz én hugom semmi, de olyan nagy semmi, amelyből idővel meg minden kitélik. Lehetek én, ha akarom ló-kötő is, betyár is; tehát rossz is, jó is. — Egyet azonban mondhatok neked, azt, hogy én szociálista leszek.

Róza: Jaj te szerencsétlen! hát nem tudod, hogy a szociálistákat börtönbe szokták zárni? Kérdezd meg csak *Oláh Gábor* bátyámat, majd elmondja ő neked, mi a szociálizmus!

Pali: Becsuknak! de ki is bocsátanak. *Oláh Gábor* bátyámat is kibocsátották, mert ártatlan volt. Ez megeshetik minden ártatlan emberrel. Annyit azonban mondhatok neked, hogy minden művelt és nemes lelkű ember szociálista, de nem kommunista ám és nem anarkista.

Kommunista talán 1000 esztendő múlva lehet az emberek serege, de anarkista nem lesz soha az, akinek annyi esze van, mint egy tyuknak.

Róza: Hát aztán mit fogsz csinálni? Üldözöd a papokat, tanítókat, jegyzőket, mint a szociálisták szokták?

Pali: Nem üldözök biz én hugom senkit! Csak az igazságot fogom védelmezni. A szabadságot, a hazámért meg a verem is kiontom, ha a szükség kívánja, mert én magyar és férfi vagyok.

Róza: Hiszen a szociálisták a papot, jegyzőt, szolgabíróit szokták üldözni, meg a más vagyonát akarnák évenni.

Pali: Igen akik *nem igazi* szociálisták, De én azt tartom, hogy szükséges a pap is, a tanító is; mert ők tanítanak meg bennünket minden jóra. Szükséges a jegyző is, a szolgabíró is; mert ők vezik a mi közigazgatási ügyeinket.

Róza: No hát akkor szeretném tudni, miféle szociálista leszesz te Palkó?!

Pali: Miféle szociálista leszek? Hiszen mondtam már! De még többet is mondhatok. Olyan szociálista leszek én hallok, hogy mindenütt segíteni akarok, ahol bajt látok. Letöröm a siróknak könyveit. Vigasztalom a szomorkodókat. Segítem a szűkölködőket. Tisztetem mindazokat, akik engem jóra tanítottak és tanítani fognak. És azt fogom a legszebb erénynek tartani, hogy: megbocsatok mindazoknak, akik ellenem vétének. Így aztán azt hiszem, hogy nem fogok kárt tenni senkinek és nem fogok megszorítani senkit sem. Csak az én Istenem ezekre segítsen meg engem!

Róza: No hát Pali ha ilyen szándékok van, én is azt kívánom, hogy az Isten téged sokáig éltesen, de kívánom azt is, hogy ha ilyen az igazi szociálizmus: akkor az ilyen szociálisták mindnyájan sokáig éljenek!

Színház.

Szerdán, június 15-én. Marianna került színre, Echegarai mesteri tollal megírt társadalmi színműve. Az irodalmi munka fordításban mindig veszít értékéből, a fordítás nem lehet teljesen azonos eredetijével; a gondola-

tok, a képek megváltoznak egy-egy árnyalattal, s a hol az író a szavak zenei hatására támaszkodott kifejezései színtelenekek lesznek. Ha egy soha nem látott exotikus virág színes selyemből viaszból utána formált mását látjuk gyönyörűségünk telik benne, mert a művirág láttára képzeletünkben megalkottuk az az eredetit, nem imitalható természetes szépségében, illatában. De élvezetünk, az az élvezet, a mely egy szép virág láttára gyönyörködöt, nem lesz teljes. Ohajunk támad, hogy meglássuk az igazit.

Igy vagyunk Echegarai színművével is. Élvezük a művet, alakjait megértjük, gyönyörködünk a mese kristálytisza egyszerűségében, de élvezetünk nem lesz teljes, érezzük, hogy a fordításban sok szép gondolat, banális frazissá puffad. Ezekben a fraziskokban látjuk a színes selymet és a viaszt. Ohajunk támad eredetijében megismerni a remek munkát.

Az előadás semmit sem vett el a darab szépségeiből. A két főszerep jó kezekben volt.

Marianna — *Gazdi Aranka* — egész lelkével játszott. *Palágyi Lajos* Daniel Montaya felülmúlta alakításával *Giulius Scariját* a borus szerelemben, még így nem láttuk játszani. Kevés kitarással *Palágyi* rövid időn az ország első drámai színészei közé fog emelkedni, segítse is az Isten — megérdemli. A kisebb szerepekben, *don Pablo Sárkösi*, *don Castulo Sarlai*, *Luciano Mátrai* megállták helyüket. *Don Joaquin Kápossi* játékaiból a tömérdek jóakaraton kívül egyéb se látszott ki, mikor kérelmek nélkül be jött a színre, olyan tisztelteljesen állt meg *Gazdi Aranka* előtt mindig, mint, a hogy, egy segédszínész a drámai hősnő előtt megállhat, de egy öreg bácsi, egy fiatal hölgy előtt, akit hozzá lányomnak szölogat, soha.

Csütörtökön. Tisztaurak a zárdában. Sok néző a színházban, pedig az eső csak úgy szakadt. Ugy látszik, ha jól van megvalasztva a darab a közönséget egy kis zápor nem tartja vissza. Minden páholy megtelt.

Nem bánta meg aki eljött. A társulat minden operetben kiváló tagja szerepelt. *Tiszay Deszö* *Bridén* abbé, jó ízű humorral adta az akaratán kívül szerelmi közbenjáróvá lett papot.

Mátrai a könyvezéig nevéttünk, kifogyhatatlan komikus ötleteiben. Apropos komikus ötlet. A színlapon *Nárcisz dő* *Briszák kapitány* állt a *Mátrai* neve előtt, na hát komikus ötletnek ez sem ép utolsó. Minek az az erőszakos magyarázás, a tulajdon neveket az ortografia szabályai megsértése nélkül nem forgathatjuk össze-visza, vagy ha már csakugyan magyarosítani akartak mert nem szedtek *Briszák Nárciznak* ez is hasonlít *Briszák Nárciszhoz*. *Tiszayné* *Luize*, *Hevesi Janka* fürge, kedvesen adta a fiatal jökevdű testvérpárt. *Staud Margit* világos kék toalettelében pompás korcsmáros leány volt, ének-számaival pazarul látta el hanggal melylyel bámulatos könnyűen bánik. *Kozma István* mint muskétás kapitány megtette a mi tőle telt. A kar együttesen is megérdemli a dícséretet. A harmadik felvonásban mikor a kormányzó megjelenik a zárdá udvarán, dallamos karéneken ijedeznek a meglepett polgárok előbb pianó, majd crescendo végül risoluto. Ez a karének igazán sikerült, nagyon megérdemelte az utána hosszan hangzó tapsot.

Penteken: *Fernand* házassodik. Házassága rendkívül nehezen sikerült. A darab írója *Georges Feydeau* a hatás hajhászást tartva szem előtt, sok huza-vona után végre egy kétségbeesett, erősen izléstelen és francziásan merész fogással pörére vetközteti hőst, hogy kieroszakolja a nézők tetszését. Nem jól számított. A szemérmelenség határait nem lehet büntetlenül olyan nagyon megközelíteni. Baladinná aljasítani még a bohózat hőst sem szabad. A darabnak ez a felvonása csupán a karzatnak tetszett. A két első felvonás meglehetősen mulattatta a kis közönséget. *Mátrai* *Luciette* *Geuthir* orfeumi csillag, ügyesen játszott, ennek az

előadásnak ő volt a legsikerültebb alakja. *Sarlay Kornél, Mátrai, Palágyi, Mikey* kifogástalanul figuráltak.

Szombaton: Brigitta hozománya. A színház szépen megtelt. Az előadás megérdemelte az érdeklődést. *Mátrai*, *Chamoissel* iskolamester szerepében ismét egy új oldaláról mutatta be magát. Mint elaggott, fogatlan bácsi derültrengre hangolta a nézőtér ügyes maskjával és éles megfigyelésre valló mozgásával. *Tiszay*, *Castel* Brillant ezredes általánosan tetszett, bár kissé felületes volt, kivált a harmadik felvonásban, mikor az ivásból hazatért. — Mámorosabbnak kellett volna lennie. *Hevesi Janka*, *Brigitta* rokonszenves játékaért és csinos énekeért ismétlen megragadott. *Staud* igen fess volt mint ezredesé, nagyon grációzus volt lenni. *Nánási Júlia* sikerült dalát *Sarlayval* megismételték. *Kozma* mint rendezés, ez estén is szépen énekel, remek organuma van.

Vasárnap buszozól: Az ördög mátkája került előadásra, igazán szép közönség előtt. Az előadást jószíval fogadta a ház és tapasztalt nagy készséggel, a mikor csak alkalma nyílt.

A történet *Toroczkón* esik ugyan, hanem azért volt alkalmunk somogyi pityékes dolmányt, hajdusági zsinórt mellényt, sanzsan selyem szoknyát, czinóber piros szegélyvel nem tudom honnan, jász süveget, szögdi tanyás bundát látni, mosolygó egyet-értesben, boldog egy rakason. Ez természetesen nem nagy baj, de hát minek kiírni a szinlapra, hogy — történik *Toroczkón*, mikor valójában egészen a nyiregyházi színházban játszódott *Géczy István*nak ez a többnyire külsőségekben erős népsziműve.

Három igazán jó alak akadt a szereplők között, a kik egész odaadással töltötték be szerepeiket. *Staud Margit* mint *Vermes Judit*, az ördög mátkája, buszozóul alakításainak egyik legjobbakat mutatta be a nyiregyházi közönségnek, kiértett a hangjából, hogy a szíven át beszél, szerepének minden szavát átérzte, a harmadik felvonásban nagy szerelmi gyöttrődése közt még a könny is megcsillant szemében. Játékát gyakran szakította meg az elismerő taps. *Szepesi Gusztáv*, *Botár Márton* kovács, kifogástalan jó alak volt, elismerést érdemel ez a derék veterán színész is. *Tiszay Firtos* Istvánja tettett meg általánosan, úgy elmokázott az öreg góhé, hogy alig győztük nevéssel.

Gazdi Aranka nagyon fain volt parasztnak, inkább benne gyönyörködtünk, mint a kovács-mesternében, a kinek a szerepében lehetetlenkedett. *Palágyi, Kozma, Mátrai, Nagy Vilma* és *Bátori* az ügyes tánczos, igyekeztek még az est sikerét biztosítani.

Ime vége a piziny szini évadnak. — *Tiszay* direktor alig három hét után már tovább megy társulatával, enyhébb égalj alá, a hol nem fujdogál zsebbe metsző hidegséggel a közöny dermesztő szele. Adja az ég, hogy hamar rátaláljon arra az enyhe tájakra. Az ő derék kis művész csapata dédelgető szeretetet érdemel előadásiáért, nem hébe-hóba megtelt házakat.

A „Nemzeti szövetség” alapszabályai.

(Vége)

Az Országos Nemzeti Szövetség tagjaiból alakult vidéki szövetségek.

Minden városban, hol legalább 50, nagy és kis közönségben pedig, hol legalább 20 tag lakik, ezek vidéki Nemzeti Szövetséggé alakulhatnak.

Teljes címük: „Az Országos Nemzeti Szövetség” tagjaiból alakult (vidéki) Nemzeti Szövetség.

Rövid címük: „(vidéki) Nemzeti Szövetség.”

Az alakulás érvényességéhez első sorban az igazgatóság jóváhagyása szükséges.

Kötelesek továbbá megalakulásukat az illetékes törvényhatóságnak bejelenteni.

A belügyminiszteriumhoz való bejelentést az igazgatóság teljesíti.

Egy község területén csak egy vidéki Nemzeti Szövetség alakulhat, és címében a község nevére vett megjelölést viseli, a rövidebb cím első szavaképpen ehhez alkalmazkodik a teljes cím is.

Szomszédos községekben lakó szövetségi tagok együttesen is alakíthatnak vidéki Nemzeti Szövetséget, ha ilyen szövetség egyik község területén sem volna még szervezve. Az ilyen szövetségek rövid című első szavával a „község-vidéki” megjelölést használják, a mely összetett szó első részét mindig a székhelyül választott község neve képezi. Ehhez alkalmazkodik a teljes cím is.

A vidéki Nemzeti Szövetség a központtal nincs függő viszonyban, hanem azzal egységes szervezetet képez. Ehhez képest:

1. Tetszése szerint közvetlen levelezhet a szövetség bármelyik szervével. Hivatalból az igazgatósággal áll közvetlen érintkezésben.

2. A legalább 1000 tagu vidéki nemzeti szövetség elnöke hivatalból tagja a szövetségtanácsnak.

3. A legalább 300 tagu vidéki nemzeti szövetség elnöke hivatalból tagja az igazgatóságnak.

4. A 300 tagnál kevesebbet számláló vidéki nemzeti szövetség elnöke hivatalból tagja a felügyelő bizottságnak, a mennyiben az évi közgyűlésen bejelentette. A bejelentés csak a felügyelő bizottsági tagságról való lemondásnak határozott kijelentése esetében maradhat el.

A jogokat, melyek a tisztségekkel járnak, személyesen kell gyakorolni. A szövetségtanács az igazgatóság előterjesztésére esetről esetre a helyettesítést engedélyezheti.

Uj alakulás esetében az elnököt e jogok megválasztása napjától fogva megilletik; más esetekben csak a megválasztására következő hat hónap elteltével, a mely időbeli feltélt azonban az egyesület illető szerve elengedheti.

A vidéki nemzeti szövetségek működését és beléletét az Országos Nemzeti Szövetségnek jelen alapszabályai szabályozzák; munkakörüket azonban — a helyi viszonyokhoz képest — a jelen alapszabályban felsorolt teendők keretén belül, ügyviteli szabályaikban önmaguk állapítják meg, teljesen önállóan. Ügyviteli szabályzatukat, a mennyiben jelen alapszabályokban megegyezik, az igazgatóság tudomásul veszi.

A vidéki nemzeti szövetség saját évi költségvetését maga állapítja meg; rendkívüli bevételeiről szabadon rendelkezik, a rendes tagdíjak egy részét azonban országos célokra a központi pénztárba szolgáltatja be.

A szövetség alapszabályaiban foglalt bármely cél érdekében egy szövetségi tagok, mint mások által indított vagy indítandó mozgalomról az igazgatóságot értesítik, illetőleg arra vonatkozó indítványt tesznek, s az igazgatóságnak hasonló feladatokra vonatkozó indítványait végrehajtják. — Évi működésük leírását a szövetséggel közlik.

Eljárásai körül felmerülő és az igazgatóság által is megszavazott költségeik fedezésére a szövetség anyagi támogatását igénybe vehetik.

CSARNOK.

Századvégi idegek.

Dél volt. Ruganyos léptekkel járkáltam a fővárosi fászteren. Szinte megifjodtam. A vidéki városka egyhangú képe nem gyötört többé. A fászkatagott járdák mellől sűrű, barnás füst vegyült a sugármelengette tavaszai légbé és ezt az átható kátrányszagot szívesen akár paculinak is elismertem volna. Anyyra boldogja tett ez a fővárosi pezsgő élet. Gyermeekesen örültem mindennek. —

Gomblyukamban ismét a régente elmaradhatatlan piros szegű volt tűzve, mely valószínűleg diszkrét előkelőséggel pihent *Ference-József* kabátom intenzív feketéjén. — Ismét a régi, kifogástalan fővárosi gyerek voltam. — Már szemrehányásokkal illetem magam, hogy ezt a pompás kaleidoszkopot, csillogó, változatos képeivel felcseréltem a szürke kis városkával, midőn hirtelen feleszmélve egy tágas teremben találtam magam.

A Metropol étterme volt Garzonéletem tán legtöbb emléke e helyhez volt tűzve, hol a megszokott törzstársaság egészen a legsemmitmondóbb pikolóig a családiaság érzetét kelté fel. — Ebbe a második otthonba vezetett önkéntelenül egy láthatatlan erő: a megszokás ösztönserű hatalma. Körülnéztem. A karesu oszlopok új aranyozást kaptak s a czikornyákkal megterhelt menyezett tán még bizarrabb lett. Előkelőséget lehelit itt minden legkisebb sarok . . . de az arcok idegenek voltak. Ez levett . . . hova tűnt a vidám asztaltársaság? Szórakozottan ültem egy asztalhoz a megrendeltem ebédemért.

Csaknem szemközt velem egy férfi ült, kinek ideges magaviselete azonnal szemembe ötlött. Sovány, fehér ujjával itogatott dobogatót asztalán, miközben apró, beesett szeméi szürő pillantást lövelltek idestova. — Ezalatt a pinczér jelent meg s elémbe tette a párolgó sület. Nem izlett. Arczomom szomszédomnak delejes pillantása égett. Nyugtalanító érzés vett rajtam erőt s fészkelődni kezdtem helyemben. Vegre legyőztem saját-szerű felindulásomat s más ételt rendeltem. A pinczér épen készülöben volt az alig érintett sület elvinni, midőn kellemetlen szomszédom fölállt, asztalomnál termett s magát meghajtvá így szólt:

— Bocsánat, uram . . . engedje át nekem ezt az etel . . .

— Készséggel! felelém meglepetten, mire ő zavartan hálafélét rebegett. Tüzetesebben vizsgálgattam új ismerősöm arcvonásait. — Emlékeim homályából fölmerült egy hasonló arc . . . ő lenne az? önkéntelen egy név jött ajkaimra: *Littorf Brunó*. Ő megrázkodott . . . Különös fényű szeméi rám tapadtak s heves mozdulattal nyujta kezét. Egykori iskolatársam állt előttem. — Szótlanul mutattam egy asztalomnál levő székre, melyen bár tétovázva, de mégis helyet foglalt. Sápadt arczán lángpir gyult ki . . . valószínűleg restelte a találkozást. — Szánalommal tekintettem e csaknem átlátszó arcra, melyre csak változó kifejezésű szemeknek rejteljes tüze festett némi életet. — Ennyire süllyedt volna a jómodu fiatal ember, hogy idegen tányérhoz kell folyamodnia? Önkéntelenül könnyek gyűltek szemeimbe. Hirtelen hozzáim fordult.

Ugye csodálkozik? Hja, fordul a kozeka! tönkrementünk, már két napja, hogy nem volt meleg falat számban! rebegé tompa hangon s mielőtt megakadályozhattam volna, a nekem nem izló ételekhez nyult s mohó animális étvágygyal falatozni kezdett. Néhány percet állt készen volt. Merően nézett maga elé, azután közelebb vonta a széket.

Tönkrementünk . . . hisz ismertem atyám átkozott kártyaszenvédelyét! En családunk egyik benső, meghitt barátja közvetítésével nyugodt s reményekelt jogosított állomást nyertem el, állami hivatal. Említett barátunk főnököm volt. Ejh! de mindez önt mit sem érdekl!

Tiltakozólag válaszoltam: Korántsem s ha csak némi bizalma van hozzám, egy beszéljen el mindent nyíltan és én biztosítom barátságom őszinteségéről.

Elainte habozott, szeméi fürkészve tapadtak arczomra, aztár bizalomteljesen közelebb vonta hozzám a széket s folytatta elbeszélését.

Igen, igen nyugalmas életemet magam dultam fel. A pokoli természet formaérzékét adott . . . s ez volt vesztém. Az őszhang utáni vágy az örültség vitt s én ezt tudom uram . . . tudom, hogy érzékim finomsága el fog pusztítani . . .

Hangja folyton rélesebbé vált s az utolsó szavakat csaknem rikácsolva ejtette ki.

Az étterem meglehetősen számu vendégre kíváncsisággal pislogtak felénk. A kínos helyzetből a pinczér szabadított meg. Barátom elhallgatott. Elkészéshez fogtam s őt is felszólítottam, hogy velem tartson. Nem kellett kétszer biztatnom. Csak most figyelhettem meg szorgosabban. Mint régente, ugy most is meglátszott rajta, hogy külsejére nem kis figyelmet fordít. A pedantéria megtestesülése volt, ezt minden mozdulata elárulta. A lelki szenvedés és zilált élet rendesen karöltve jár a kisebb vagy nagyobb mérvű nem törődöm-séggel. A kivétel élnék esete szemem előtt volt: emberem tetőtől-talpig a csin és jó izlés félreismerhetlen bélyegét hordta magán, míg arca dült vonásairól a megzavart lelki élet nyomorúsága rítt le.

Bort töltöttem poharába, gyorsan kiitta aztán hozzám fordult.

— Ugy-e ön házas ember?

— Igen, boldog férj és családapa vagyok, feleltem, hát ön Bruno?

— Én? haha! én? engem kérdez? nos hát én egyik sem vagyok. Igen, sem boldog férj sem családapa. Pedig lehettem volna! hangja reszketett, mely sóhaj szakadt ki kebeleiből, szeméi lázasan felragyogtak, mintha egy régi emlékvisszénye sugárzott volna bennük.

Csontos, hideg ujjait felem nyujtá, göröcsösen megrázta kezemet és csaknem zokogva rebegte:

Barátom! engedje meg hogy így szólítsam, ön az első, ki nem érezte velem nyomorúságomat, engedje hogy kiöntsem ön előtt gyötört bánatomat, hátha tud irt se-beimre . . .

Helybenhagyólag intettem, mire ő hozzáfogott elbeszélésehez.

Megelégedett ember voltam. Hivatalos teendőimet ha elvégeztem, szórakoztatott barátaim meghítt köre, főnököm családjánál pedig boldogságomat leltem. Szerettem őt szenvedélyesen, ifjúságomnak egész hevével. Soh' se felejttem első találkozásunkat. Már gyermekkoromban is ideges és érzékeny kedélyű voltam s most e találkozás egész vihart idézett elő bennem s csaknem betegé tettem. Borongós őszi délután volt. Ilonka a tornácra ült szeméit félig behunyta s elme-rengtet a komor táj melancoliáján. Szabályos, szoborszerű arcvonásai elbűvöltek. A Rembrand-féle világítás még érdekesebb tette a gyengen színezett arcot. Környezete is olyan harmonikus volt . . . olyan meghatározatlanul jóleső érzés fogott el közelében. Az évek multak, szenvedélyem pedig nőttön-nőtt. Végre is nyilatkoztam második atyámnak. Végegny lettem s így alkalmam volt közelebről tanulmányozni Ilonkát. Őde, tiszta lélek volt, melyre sajátságai, szinte gyermekes őszinteség lehelte azt a varázst, mely engem is fogva tartott. De már ismertem kissé, nagyobb hibáját. Szelleme igen kőznapias volt, örökös jókedv és aranyos kedély feledtette hézagos, felületes műveltségét. Bal arczán egy szembántó, bár anyjának nevezte szerint elragadó kis barna folt látszott, s így napról-napra több efféle kisebb nagyobb szellemi és testi szépség-hibát fedeztem fel, a melyek végig bosszantottak. Szerettem volna őt tökéletesnek tudni. Szüntelen gyötört a kérdés: hátha narvitas értelmi fogyatkozás, a gyermekies, kiapudhatatlan jókedv hátha az intellektuális hiányt jelenti? Szépsézetű érzékemet anyámtól örököltöm, de nálam ez isteni adomány korra fajult. És bekövetkezett a katasztrófa.

Mennyasszonyom névnapját ünnepeltük. Nagy számu előkelő társaság gyűlt egybe. A vidam, fényes körben, egyedül én voltam lehagoltt. A társaság fiatalabb tagjai táncolni akartak s felkérték Ilonkát, hogy zongorázzék. Ő hozzám szökött és a pompás Bösendorferhez vonzolt. Izgatottan foglaltam el helyemet. Ilonka egy négykezű valczert tett a hangjegy tartóra. Ki volt adva a parancs: a

secondot én játszom. A bevezetés kifogástalanul ment, főleg azért, mert ezt a valczert már gyakran játszottuk együtt. De most . . . most . . .

— Az elbeszélő itt megakadt, arca ki-gyúlt, kezei rángatózni kezdtek s homlokán veríték ütött ki, melle zihált a gyors beszéd miatt s hangja újból kellemetlenül recsegett.

— Uram, a pokol minden rémét éreztem agyamban, azt hittem, hogy megőrülök. Ilonka még sohasem játszott ily hibásan. Az édes dallamu valczér szabályos hullámzó taktusát nem bírta fölfogni. Majd az allegretto területébe csapott majd pedig hibás hangokba kapott szóval tönkretette a melodikus valczér témát. Nem bírtam tovább. Tépelődések fogtak el. Ez az érzéketlenség az agy pusztulását jelenti, ott a hol nincs összhang, ott nem lehet élet. Hát később mint hitves és anya hogyan teljesítheti nehéz feladatát? Ily nő oldalán egy egész életet keresztül szenvedni! Nem . . . lehetetlen . . . Senkit sem láttam többé, csak a hamis hangok tépték szakgatták agyamat. Felugrottam s teljes erővel kezére ütöttem. Hogy mi történt aztán? nem tudom, csupán arra emlékszem, hogy örültem rohamtam ki a tereméből.

Az elbeszélő lihegett a fölindulástól.

Keringett velem az egész étterem s megerőltetésembe kerül, hogy higgadt maradjak. Valami sejtelen fogott el.

— És aztán? kérdezem tovább a szerencsétlen embert.

— Aztán felelé izgatottan, miközben nyakkendőmhez nyult és azt ide-oda ráncziggálta (valoszinűleg nem tetszett neki a kötés) aztán nyomorult lettem. Hivatalomat el kellett hagynom . . . s most nyugodt élet után hajhászok, nyugodt élet után sóvárgok, egy harmonikus lény után epedek, kinek oldala mellett feledek a multat kínzó . . . sötét képeivel. S másolat-akat végzek ügyvedi irodákban s más cefe nyomorult munkálkodással szerzem meg magamnak a mindennapi kenyere-t . . . de gyakran ideg-rohamaim vannak s ilyenkor képtelen vagyok gondolkodni . . . képtelen vagyok dolgozni . . . s ilyenkor ide-jövök e vendéglőbe . . . a tulajdonos régi ismerősöm, szánalomból nem hagy éhen pusztulni. Bizonny nehéz az élet . . . sok az éhező s egy megüresedett állomásra százan meg százan pályáznak . . . igen barátom, nyugdíjas existenciát vesztettem el . . . érti mit jelent ez; nyugdíjas existenzia!

Egy különös sejtelen nyomása alatt hirtelen hozzá fordultam.

Ugyan kérem Bruno, hogyan hívták egykori menyasszonyát?

Ilonka . . . Árkosi Ilonka . . . de hát miért is kérdezi?

Sejtelmem nem csal . . . nőmet Árkosi Ilonkának hívják. Fizettem s támolyogva

hagytam el az éttermet. Fejem zugott. Kűnn az utcán kátránybűz terjedt mindenfelé, undorodva siettem tova. Tehát az ő menyasszonya volt . . . igen . . . mintha rebegtek volna valamit ezen dologról . . . Nőmet soha sem faggattam s ő soha sem beszélt erről az emberről. Keresztül-kasul rohantam végig az utcákon . . . míg végre le csendesedtem. — Fontólóra vettem a dolgot és beláttam, hogy felindulásom igazán alaptalan. Pár nappal azután utban voltam hazafelé s eltökéltem, hogy nőmmel soha sem fogom közölni evvel az exaltált emberrel való találkozásomat.

S nyugodt, boldog ember vagyok, az unalmas, de egészséges légkörű vidéki városkában kifogástalan zongorajáték nélkül is. A fényes csillogó fővárosban azóta nem fordultam meg. Szerencsétlen barátomat gyakran látom magam előtt, amint lázas szemekkel, egész testében remegve, rikácsolja:

Ott a hol nincs összhang, ott nem lehet élet!

Vap.

Különfélék.

Egy számoló művész. Egész Páris csodálkozzal van eltelve. Diamandi számoló művész fenomenális számoló tehetsége iránt. Ime néhány példa. Egy táblán 25 szám van fölírva öt csoportban. Diamandi ezeket gyorsan átfutotta, azután a táblára nem nevezte egy vízszintes, mint merőleges sorrendben elmondta, majd a végeredményt írta le. Ezután kérdezte, hogy 87 évszázadban — betudva a szökőéveket is — hány másodperc van; a feleletet azonnal megadta: 274.551.120.000 másodperc. Azután fejből 542.320-nak a négyzetgyökét és 493.989-nek a köbjét. Diamandi 1868-ban szül-tett Pylarosban (Joni-szigetek) és az iskolában rendkívüli tehetséget mutatott a mathezisnél. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy több regényt és néhány verskötetet is írjon.

Szerkesztői üzenetek.

— Horváth Imre ev. ref. tanító urnak. Ibrány. Az a kérdés jelentéktelennek tetsző volta mellett is sokkal komolyabbnak látszik és sokkal mélyrehatóbb vizsgálódás tárgyát képezi hivatalos körökben is, sem hogy egy olyan nagy hang, de semmit mondó és a mellett bizástenlyen újlatkozzal legyen lehetne úni. Legyen szabad egyébiránt mellékesen szives figyelmébe ajánlanom, hogy az ellen-súlyozás-e nem s je-vel írják, s hogy a »reménynevel« ket »ny-e-nye!« íródik.

— K. S. Kisvárdá. Nem szivesen emlékeztünk meg az olyan természeti eseményekről.

— Ab. urnak. Helyben. Sajnálattunkra, csak a jövő számbanunkat kezdhetjük meg a cikksorozat közlését.

A magyar általános
kőszénbánya részvénytársulat
Budapest, V., Erzsébet-tér 19.

A cséplési idény

alkalmából különös figyelmébe ajánlja a t. cz. gazdaközönségnek, valamint gőzmalmoknak, szeszgyáraknak, téglá- és mészegetőknek és egyéb iparvállalatoknak, **kazánfűtészhez** kiválóan alkalmas

akna-cséplési (koczka) és darabos-szenét

királdi és sajszontpéteri bányáiból, legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban minden állomásra szállítva.

Ajánlattal és egyéb felvilágosítással készséggel szolgál a (285-3-2)

„Magyar általános kőszénbánya-részvénytársulat“

Budapest, V., Erzsébet-tér 19.

vagy annak képviselője: **MANDL EMIL** úr Nyiregyháza.